

РЕЦЕНЗИЯ

относно дисертационен труд

„ВОДЕЩИ ОПЕРНИ СОПРАНИ В БЪЛГАРСКИЯ ОПЕРЕН ТЕАТЪР В ПЕРИОДА 1970-1989 ГОДИНА. ТЕХНИЯТ ПРИНОС ПРИ ФОРМИРАНЕТО НА ВИСОКОХУДОЖЕСТВЕНИТЕ КРИТЕРИИ НА МЛАДИТЕ ОПЕРНИ ПЕВЦИ.“

от

Аделина Красиминова Галова – редовен докторант към ВФ на НМА
„Проф. Панчо Владигеров“ с научен ръководител проф. Мила Дюлгерова
за придобиване на образователната и научна степен „доктор”
- рецензент: проф. д-р **Ивайло Кринчев**

Познавам Аделина Галова още като студентка по класическо пеене и впечатленията ми от съвместната ни работа в проекти на учебния музикален театър са за една целенасочена, много добре подготвена, трудолюбива и любознателна певица. В различните етапи на висшето си образование от биографичната и справка се забелязва едно постоянно желание за доусъвършенстване в различни майсторски класове и международни учебни програми¹, което обяснява и посоката на изследователските търсения в докторантската и работа. Както тя пише в увода на дисертационния си труд „...самата аз съм сопран и за мен е важно да проследя творчеството на доказани сопрани...” (с.7)

¹ 2009 – 2010г. Майсторски класове на певицата Вера Николова и пианиста Оливие Дориа за интерпретация на френска музика в НМА „Проф.Панчо Владигеров”

2012г. Специализация по пеене Internationale Sommerakademie PragWienBudapest, в класа по пеене на KS Dunja Vejzovic, Йенерсдорф, Австрия

2013 – 2014г. Специализация в Международното Опера студио към ”Accademia Nazionale di Santa Cecilia”, с певицата Рената Скотто, Анна Ванди и режисьора Чезаре Скартон, Рим, Италия

2014г. Международен майсторски клас – оперната певица Фиоренца Косото, Софийска Опера и Балет

2014 – 2015г. Специализация по Европейска програма „ЕРАЗМУС” в Conservatorio di musica “Giuseppe Verdi”, в класа на проф.Кристина Рубин, Милано, Италия
и др.

От дистанцията на времето определено периодът 1970-1989г. би могъл да се определи като „златен период“ - както и Аделина Галова отбелязва (с.7) - в историята на българския професионален оперен театър. Това определение разбира се е в доста общ смисъл и по-скоро рамкира един времеви отрязък, в който в оперните трупи активно се вливат много добре обучени – с висше музикално образование оперни певци и инструменталисти - и работят в една среда на професионален и институционален комфорт. Това неминуемо се отразява на общото качество на продукциите и действително някои от тях в този период са съизмерими с най-високите еталони на световното оперно изкуство. Причина за това имат разбира се и плеядата диригенти, режисьори и сценографи творили по същото време.

За разглежданите в труда безспорно доказани певци, оставили ярки следи в оперната ни история, до този момент няма такъв тип цялостно изследване, съчетаващо биографични данни с подробен творчески профил. Голяма част от информацията за тях се дължи на семействата им, спомени и разкази на техни съвременници, критици за техни изяви и архивите на оперните театри, които често страдат от пренебрежението на отделни ръководства и от факта, че не се отделят средства за поддръждането и обогатяването им.

„...Цялостно за дисертацията, не мога пълноценно да използвам данните от архивите на нашите оперни театри, защото те са в неблагоприятно състояние и голяма част от информацията, съдържаща се в тях не може да се открие или липсва...“ (с.11)

Смятам за много удачна инициативата на докторантката да не се ограничи само с тези материали, а да разшири издирвателската си дейност в регионалните библиотеки и архиви на градовете Русе и Варна. Към дисертацията са приложени и линкове към аудиозаписи, издирени и поместени от публичното интернет пространство. Само събирането, систематизирането и дигитализирането на тази информация прави изследването ценно, актуално и неоспоримо приносно.

Трудът „ВОДЕЩИ ОПЕРНИ СОПРАНИ В БЪЛГАРСКИЯ ОПЕРЕН ТЕАТЪР В ПЕРИОДА 1970-1989 ГОДИНА. ТЕХНИЯТ ПРИНОС ПРИ ФОРМИРАНЕТО НА ВИСОКОХУДОЖЕСТВЕНИТЕ КРИТЕРИИ НА МЛАДИТЕ ОПЕРНИ ПЕВЦИ“ е разработен в 3 глави с увод и заключение, много ценни приложения и има внушителния обем от 438 страници. Библиографията е предимно от публикации във вестници и списания, радио и телевизионни предавания, статии от интернет, интерактивни източници и трудове на Розалия Бикс, Вера Грозева и Димитър Сагаев. Бих препоръчал отделните източници да бъдат описани по-точно - например в частта *Научни трудове и статии от интернет* (с.436) единствения научен труд е докторантския на Владимир Попов и той би трябвало да намери място в частта *Книги* (с.432), съответно като „Книги и научни трудове“, както и прецизиране на понятията - книга, научен труд, статия, критика. Съзнавам, че единствено желанието да опише максимално подробно събраната информация води Аделина Галова до една по - претрупана конструкцията на съдържанието, и мисля, че „уедряването“ на някои подглави би улеснило и ориентирало по-бързо читателя. Така например подглавата **1.6.1 Руски опери** (с.53) е достатъчна да обеме изложената по-нататък информация без да се налага необходимостта от „разбиване“ на други части, още повече, че тази информация се излага в рамките на една страница. Между впрочем, по подобен начин е представено съдържанието в автореферата.

Въпреки че докторантката сама прави уговорката: *Настоящият дисертационен труд всъщност представлява една необятна задача, с която аз – младият изпълнител-изследовател се сблъсквам в желанието си да придобия нови знания и да бъде полезна за себе си и за всеки, имащ желание да прочете следващите редове* (с.7) при формулиране на задачите, които си поставя, в хода на работата тя успява успешно да се справи с тяхното разрешаване. Затова в отделните глави логично се подреждат и разглеждат всички важни етапи от живота и творческия път на Мария

Венцеславова, Валери Попова и Мария Бохачек. Систематизирането на техния репертоар и цялата им артистична дейност в разглеждания период, следва една добре обмислена последователност, която дава максимална представа за значимостта на техните творчески постижения и по неоспорим начин оправдава частта от заглавието на дисертацията „ВОДЕЩИ ОПЕРНИ СОПРАНИ В БЪЛГАРСКИЯ ОПЕРЕН ТЕАТЪР....“ Срещите приживе с Мария Венциславова, както и с роднините на Валери Попова я водят в правилната посока на изграждане на комплексна реалистична оценка на причинно следствените фактори довели до цялостното им изграждане и формиране като творци (вж. Приложение с.413). По обясними причини случаят с Мария Бохачек е друг *„Да пиша за нея беше предизвикателство за мен, защото до последно не успях да намеря връзка с никой неин роднина или по-близък човек, който да ми каже нещо повече от това, което открих в Регионалната библиотека „Пенчо Славейков“ във Варна, в интернет, или в някои от книгите, които цитирам. Все пак смятам, че успях до някъде да се справя със съставянето на творческия ѝ профил.“*(с.10, 11)

Похвално е, че проследявайки творческите процеси – изборът и изработването на определена партия, репетиционни цикли, подготовка за конкурси и др. – Аделина Галова прави и сравнения, стреми се да свърже минало и настояще, търси отговора на много въпроси от позиция на професионалната си практика като оперна певица. Допада ми личното и желание да вникне и коментира вокалните и интерпретационни трудности в определени партии, събития и процеси, понякога твърде отдалечени във времето от нея, но пък това много я дистанцира от ролята на един безстрастен регистратор на историческите факти. В дисертационният труд има моменти, които биха могли може би повече да се възприемат като журналистически, отколкото като строго научни, но пък именно те издават много личното, много искреното и съпричастно отношение на авторката, както любовта и желанието, с които го е писала.

Бих искал да отбележа, че в приложение 116 и 117 от снимковия материал – допускам също така, че това може да е плод и на техническа грешка – фотосите не са от спектакъла на „Дон Карлос“ в Стара Загора, както са описани, а от спектакъл на ДО Бургас с гастрол на Валери Попова, на който имах щастието да присъствам.

Докторантката има 4 публикации по темата на дисертацията: 1) Пролетни научни четения, АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ - Пловдив (2019 г.); 2) Докторантски четения, НМА „Проф. Панчо Владигеров“ – София (2019г); 3) Публикация в сайта „галерия на думите“ (2019 г.); 4) Публикация в сайта „инфообзор“, (2018г.)

В заключение смятам, че трудът „Водещи оперни сопрани в българския оперен театър в периода 1970-1989 година. Техният принос при формирането на високохудожествените критерии на младите оперни певци“ притежава качествата на стойностна научна разработка и изразявам своето положително становище за присъждане на научната и образователна степен „доктор“ на Аделина Галова.

проф. д-р Ивайло Кринчев